

AFIRMAREA

REDACȚIA ȘI ADM.: SATU-MARE, STR. MOLDOVEI 53. — Lei 8 exemplarul

Idilă

I. Rentea

A F I R M A R E A

APARE LUNAR

AN I.

AUGUST—SEPT. 1936

No. 6—7.

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU și OCTAVIAN RULEANU.

SUMAR:

- CORNELIA BACIU: Impresii dintr'o călătorie prin Moldova.
OCTAVIAN RULEANU: Lumini în umbra sufletului.
D. HINOVEANU: Versuri.
TH. I. ȚUCANOVICI: Ilincuța.
GHEORGHE CRIȘAN: Versuri.
IOAN LUCA: Cursurile în aer liber, o necesitate imperioasă pentru copiii sătmărenilor.
CONST. GH. POPESCU: Veghiind pe granița unor semnificații.

INCREȘTĂRI

PROBLEME. — *Petru Ștețiu*: Gânduri dascălești pentru noul an școlar.
I. Crișanu: Acțiunea pentru pace și România. *Ion Luca*: Raport în versuri.
DĂRI DE SEAMĂ. — *Cărți*. — *Const. Gh. Popescu*: „Insemnările lui Safirim” de N. M. Condiescu. — „Tezaur bolnav” de Petru Manoliu. — „Pirin Planina” de G. Topârceanu. — „1916” de F. Aderca. — „Thanatos” de Ion Biberi. — *Lucian Bretan*: „Caesar” de Mirko Ielusich. — RĂBOJ: — *Afirmarea*: Ceva despre noi. — *Octavian Ruleanu*: Pentru *Corneliu Mezea*. — *Const. Gh. Popescu*: Luna Sătmarului.

AFIRMAREA

IMPRESII DINTR'O CĂLĂTORIE PRIN MOLDOVA

de CORNELIA A. BACIU

Cine a gustat farmecul specific moldovenesc al povestirilor lui Creangă, cine a savurat paginile pline de lirism, de duioasă evocare a copilăriei, de pitorească descriere a peisagiilor moldovenești, cu grădini bogate în parfum de levănțică și flori de zarzări ale scriitorului Teodoreanu, cine s'a nălțat sufletește sorbind poeziile de o inspirație sublimă ale marelui Eminescu, e aproape imposibil să nu se fi trezit în sufletul său nostalgia de a verifica cu propriile lui simțuri, frumusețea incomparabilă a acelor încântătoare locuri, cari i-au inspirat și cari imprimă Moldovei un farmec deosebit.

De câteori citeam pe Teodoreanu, regretam că n'am pentru un moment o pereche respectabilă de aripi, care să mă transpună într'o grădină din Moldova, să mă îmbăt de puterea fascinantă a parfumului atât de mult cântat de dânsul și să admir frumusețea de nuanțe infinite a covorului format la nălțare din petalele risipite de vânt ale florilor de zarzări.

Vara asta am avut deosebita plăcere să văd Moldova în toată splendoarea frumuseții și a bogățiilor ei și, dacă n'am găsit zarzării 'n floare — căci primăvara trecuse de mult — am văzut lucruri vrednice de admirația celui mai pretențios vizitator.

A fost o călătorie de mare profit, plină de emoții și farmec al noutății încât abia acum observ că nu pot să rezist tentației de a le încredința hârtiei, chiar cu riscul de-a nu reuși să 'nfățișez destul de limpede impresiile mele. Încerc s'o fac totuși, în credința că publicul cititor va fi îngăduitor și va înțelege experiența mea de timidă debutantă în ceea ce privește scrisul.

Plecarăm într'o dimineață de Duminică. După ce străbătusem cu trenul o mare porțiune din pământul Cehoslovaciei și-al Poloniei, seara la ora 11, făcurăm o excală în

orașul unde odată pe băncile „Ober-Gimnaziului” nemțesc, elevul Eminovici asculta inspirațiile prelegerii despre „limbământul, cuvântământul și sufletământul năciunei românești” ale celui mai iubit dascăl pe acele vremuri, Arune Pumnul.

Astăzi acest edificiu, adăpostește o instituție românească, purtând numirea de „Localul Aron Pumnul”.

A doua zi vizitarăm Mitropolia Română ortodoxă, un palat de o grandioasă bogăție arhitecturală, împrejmuit de un parc minunat, cu săli spațioase și un muzeu asortat cu numeroase tablouri de o valoare și execuție tehnică neintrecută.

Palatul Mitropoliei este și astăzi — ca și pe vremea dominației străine — tot ceea ce Cernăușul poate oferi mai interesant ochiului curios al vizitatorului.

Mai văzurăm apoi universitatea, catedrala română ortodoxă, așezată aproape în centrul orașului, precum și magazinele mai însemnate. Aici însă, ca și pe stradă pretutindeni, făcurăm o regretabilă constatare. Nu se prea vorbește românește, sau chiar dacă se 'ncearcă, se vorbește foarte prost. Nemțeasca dominează.

Cu aceste impresii ne continuarăm drumul spre frumoasa Moldovă, ținta călătoriei noastre. Din goana trenului admiram cu'n sentiment de mulțumire frumusețile și bogățiile cu care natura a 'nzestrat prodigios pământul scumpei noastre patrii.

Trecem pe lângă Suceava cu bătrâna ei cetate, reședința vechilor domni moldoveni și mărturie a atâtor energii trecute, lăsăm în urmă Pașcanii, orașul Roman mare centru industrial, iar la Bacău schimbarăm direcția spre Piatra Neamț.

De aici trenul ne duce în plin peisaj muntos. Câtă frumusețe! Priveliști încântătoare vrednice de pensula celui mai rutinat pictor se perindau în fața noastră, mângându-ne

privirea. Sorbindu-le din fuga trenului, aproape pierdusem noțiunea timpului, căci pe neobservate ne pomenirăm debarcați în Piatra Neamț, un oraș cu aspect de târgușor, dar cu o așezare pitorească chiar în inima Moldovei.

De aici mai făcurăm un ceas cu trăsura, urcând din greu Balaurul, un deal nu tocmai mititel, ce desparte Piatra Neamț de comuna Dobreni, unde ne instalaram în familia Conului Jorgu, simpaticul notar de acolo. În această familie, ca și în multe pe cari le-am vizitat, avurăm ocazia să cunoaștem firea blajină și totuș veselă și primitoare a moldoveanului.

Încă din ziua sosirii, ne alcătuirăm minuțios planul de explorare al împrejurimilor, pentruca a doua zi, refăcuți după oboselile călătoriei să o luăm la drum.

Uitasem să spun că din întreaga Moldovă, județul Neamț cuprinde locurile cele mai interesante pentru vizitatori, renumite prin nesfârșitul șir al piesagiilor ce te îmbie la admirație — aici Bistrița cu tradiționalele ei plute, colo Carpații cu majestuoasa lor înfățișare — dar mai cu seamă, prin numeroasele instituții monahale, schituri și mănăstiri, ce și înalță turlile retrase în munți, în mijlocul pădurilor de brazi, precum și prin impresionatele localități istorice, ce dovedesc vitejia neîntrecută a străbunilor noștri.

În programul nostru fixaram ca centre de explorare mănăstirile Almaș, Horaița, Horăicioara, Văratec, Agapia, Neamțu și Secu, așezări religioase cu o veche reputație istorică, culturală și artistică; apoi celatea Neamțului, Humuleștii lui Creangă precum și stațiunile balneo climaterice Bălfătești și Oglinzi.

Dela Dobreni la Almaș e o distanță de aproximativ 4 km. Cu toată clădura ce se anunța încă de dimineață într-o zi cam pe la 1, o pornirăm pe jos, apostolește, ispitiți de frumusețea drumului ce șerpuieste printre bogatele livezi și holde ale dobrenilor, drum, care ne duce parcă amăgindu-ne puțin câte puțin, până ce ne lasă frânți de oboseală la poala muntelui împădurit, ce adăpostește în taina frunzișului său, schitul Almaș împrejmuit de cele câteva ciorchine de căsuțe albe cu cerdacuri primitoare, ale măicuțelor.

Poposirăm puțin la marginea pădurii, apoi vizitarăm mănăstirea. O bisericuță cu o vechime de peste 200 ani, zidită de către Doamna Ecaterina, soția spătarului lordache Cantacuzino, și înfrumusețată în cursul anilor, grație spiritului de jertfă și larga dărnicie a boierilor credincioși.

Măicuța Migdonia ne pofti în grădinița din fața chilioarei sale și în timp ce după obiceiul pământului ne servi deliciosul șerbet de trandafiri, ne lămuri asupra felului de viață și organizare al măicuțelor, cu totul deosebit de al călugărițelor din apus.

Până când în apus toată averea este a

comunității care la rândul său aprovizionează călugărițele cu îmbrăcăminte, hrană asistență medicală etc., aici, măicuțele sunt lăsate la propriile lor resurse de trai, având fiecare căsuța și gospodăria ei, o îngrijește și administrează pe cont propriu, neavând însă dreptul, de a nstrăina nimic din averea imobilă, care rămâne pentru todeauna proprietatea mănăstirii.

Am rămas foarte plăcuți impresionați de aspectul interior al chilioilor. Măicuțele, abile măiestre în fabricarea articolelor de industrie casnică, le împodobesc cu multă pretenție de gust, estetică și igienă, și cu o abundență ce în unele locuri depășește capacitatea receptivă a pereților și dușumelelor, de te întrebai mirat, dacă nu cumva te găsești într-o adevărată expoziție de scoarte și țesături naționale.

Am fi rămas încă mult în atmosfera odihnitoare și calmul mănăstirii Almaș, dar cărăriuia ce duce spre Horaița, care și desfășoară panglica de aici în colo numai prin pădure, la umbra brazilor uriași, ne oferă o perspectivă ispitiitoare și ne îndemnă la drum.

Iată ne deci în plină ascensiune a muntelui, ce ne desparte pe o distanță de 14 km. de mănăstirea Horaița,

Timp de 5 ore, caravana noastră în frunte cu un bătrân de 72 de ani ce ne servi drept călăuză, urcă mereu, oprindu-se doar ca pentru a-și consulta forțele, lângă câte un izvor cu apă cristalină și răcoritoare.

Splendorile naturii aerul ozonat și îmbalsămat de bogata vegetație, ne învioră și ne ajută să nfruntăm cu bună dispoziție oboselele urcușului.

Totuș dela o vreme, parcă picioarele refuzară să ne mai servească. Nu mai puteam.

Călăuza ne îndemnă mereu:

Haideți vă rog! Nu mai e mult. Că doar nu vreți să dormiți aici în pădure?!

Cu toată povara celor 72 de ani, moșneagul nostru — trebuie s'o recunoaștem — era de zece ori mai voinic decât noi.

Mereu în fruntea caravanei. Avea însă un pas săltăreț — pas de munte — parcă mai puțin obositor decât al nostru, pe care zadar nicădată să ni'l însușim și noi.

„Hei moșule, glumi atunci o cucoană. Tare ești voinic a um, dar să te vedem la întors. Cum o să vii noaptea singur prin pădure?!

— N'avea grije duduică. Pădurea mă cunoaște, că doar aici m'a născut maica la rădăcina bradului, în cântec de păsărele și murmur de izvor, răspunse foarte poetic și parcă c'un aer de mândrie, bătrânul.

În acel moment un dangăt de clopot sfâșie pădurea și ne vesti apropierea mănăstirii.

În desăvârșita izolare a naturii acest glas de clopot avea ceva înălțător, căpăta un fel de rezonanță sublimă, ce ne mișcă sufletele. Inimile ne svâcneau zorite n piept, de nerăb-

darea să putem zări odată turla, care ne emite acest glas dumnezeiesc.

Încă puțini pași, pădurea se rărește și printre trunchiurile copacilor, în luminișul unei splendide poeni, iață că se profilează silueta impunătoare a mănăstirii, care adăpostește vreo 30 de călugări, în atmosfera celui mai pitoresc decor.

Nici nu se putea imagina un loc mai potrivit pentru o mănăstire. Departe de zgomotul claxoanelor și a țipetelor omeniești, într-o liniște desăvârșită, de-ți făcea impresia că auzi firul de iarbă cum crește, cea mai minusculă găză cum se mișcă — călugării trăiesc o viață cu adevărat monahală.

Prezența noastră gălăgioasă acolo, ni se părea o profanare a unei împărății, unde totul se petrece în surdina. Ce minunat loc de destindere a nervilor, de reconfortare a rănilor sufletești!

Dețeram drumul călăuzei apoi intrăram în biserică. Vreo cinci călugări oficiau slujba de seară, într-o atmosferă de misticism oriental, caracteristic bisericilor ortodoxe.

După ieșirea din biserică făcurăm cunoștința părintelui stareț, un venerabil bătrân, care ne făcu o primire foarte amabilă. Ne dădu explicații cu privire la trecutul mănăstirii, ne găzdui pentru noapte în două din camerele arhondăriei, iar a doua zi pe la prânz, pe când ne întorceam obosiți de la schitulul Horăici-oara așezat pe vârful unui munte la doi km.

depărtare de acolo — luase dispoziții să ni se servească tradiționalul borș călugăresc cu mămligută moldovenească.

Nu știu dacă borșul călugăresc a fost bun sau rău atâta știu, că am secăt în câteva secunde farfuriile ce ni le umpluse foarte generos unul dintre sfinții părinți.

După masă cam pe la ora 4, ne am întors acasă, mulțumind sfinților părinți pentru frățeasca și amabila găzduire.

O luarăm pe drumul care duce prin Poiana și Negrești, două sate mari, cu case și gospodării frumoase, cel din urmă singur având o lungime de 7 km.

La ieșirea din Poiana, nenea Jorgu ne pregăti o surpriză foarte amuzantă. Ne așteptă cu un fel de căruță-pat, amenajată cu niște canapele, așternute din perne pe două flancuri în lungimea căruței, pe care trebuia să te așezi cu picioarele suspendate în afară în așa fel, ca spatele să-ți servească de rezămătoare vecinului din flancul opus.

Ne instalăram boierește în ciudata căruță și în timp ce caii ne duceau spre casă, noi deslegăram sacul cu cântece și glume și ține o băiețe până la poarta lui nenea Jorgu.

Așa luă sfârșit prima parte a excursiei noastre, care pe lângă minunile ce ni le oferi la tot pasul, avuse și o incontestabilă valoare terapeutică, căci pe la 10 pe când ajunserăm la Dobreni, dovedirăm cu toții, o poftă de lup și un somn de copil.

LUMINI ÎN UMBRA SUFLETULUI

de OCTAVIAN RULEANU

Mi-am fixat adeseori în conștiință, fără să vreau, întrebarea dacă viața în felul cum o trăiesc este ea o realitate sau nu. Căci nu pot numi altfel decât o ficțiune acest fel de existență care pornește de la punctul unde alții o lasă. Viața mea, trăirea mea în viziunea unor lumi interioare, lumi sădite la marginea visurilor, nu poate constitui ceva palpabil, ușor de încadrat în ritmul tumultos al existenței for exterioare. Totdeauna am avut impresia unei îndări spre centrul firii mele a oricăror concepții fizice de viață. Ca și cum fiecare reflexie ar fi obligată să pătrundă mai adânc în razele sufletului în loc să iradiază spre ieșirea comună, spre lumea dinafară. Este fenomenul invers realității

care în modul cum se prezintă m'ar determina să cred că existența mea nu e viață.

Și totuși simt că trăiesc. Mă pipăi uneori încet, răbdător să observ dacă funcțiunile mele vitale sânt la loc. Nimic neobișnuit. Atunci cum de întrebarea mă obsedează încontinuu ca un coșmar grozav? Operația autoconstatării începe precis după apariția întrebării... Caut să mă analizez cu băgare de seamă, să mă privesc în oglinda inimei mele. Mă văd teribil de diformat, uneori chiar monstruos. Viața tuturor camenilor izbucnește în clocot în mine, mă calcă în picioare, îmi strivește răsufllarea găfăită... Sânt bolnav... Nespus de bolnav... Și sânt singur. Numai cu mine și cu gândurile mele. Totul îmi

este străin și dușman... Doar noaptea își țese uitarea peste răsvrătirea mea, noaptea din camera mea, noapte care e cu totul alta ca cea deafară fiindcă poartă suflarea mea și poartă somnul meu dealungul pereților și pe fiecare obiect în parte.

De multeori în asemenea cazuri vreau să fug de mine. Dar cum să fac? Nu mă pot dedubla. Oridecâteori plec, vine și spiritul meu cu mine. Și acest spirit mă neliniștește în permanență cu întrebarea coșmar. Nu mă pot apăra cu nimic. Vinovatul sânt numai eu. Eu persoana spirituală fără »eul« fizic. Dintr'o simplă curiozitate s'a născut o obișnuință. Iar de aici până la viciu s'a interpus suferința rezultată, suferința care

deși tulbură organismul este, tu toate acestea, o binefacere. Mă simt mândru că pot suferi fără svâcniri de durere. Și o fac deoarece îmi dă pururea dovada vie a vege'ării mele pe pământ. Este justificarea cea mai eclatantă că n'am intrat în putrefacția veșnică. Cu cât pătrund mai profund în esența lucrurilor, cu atâta mă încurc în itele alcătuirii mele sulfestești... De aceea nu caut răspuns la întrebarea cosmar, dacă viața mea este realitate sau ficțiune!

Și... ce mult aș da să știu c'am trăit numai câteva clipe, așa cum știu să trăească toți robii adevăratei și palpabilei vieți!...

*

Nepăsarea față de instinctele mele o pot menține cu un aspru regim de izolare. Trăiesc izolat printre cameni. Singurătatea mea se referă la modul cum problemele sociale găsesc reflex în sufletul meu. Or pentru mine nu există societate. Din motivul că ea nu corespunde preceptelor mele. In ce privește preceptele nu le-aș putea preciza. Le simt numai. Dar nu le cunosc. Mi-e frică deci, să lupt împotriva lor. De aici singurătatea mea unică.

Femeia nu m'a pasionat niciodată. Mai întâiu, nu pot fi înțeles deoarece manifestările mele au ceva din grotescul omului primitiv, needucat. Sânt expus să-mi înec încercările de cucerire amoroasă, în cel mai hilarant aspect de viață. Veșnic mă obsedează gândul că sânt un ostracizat al lumii, un personaj, care din această pricină e în permanență spionat și zeflemizat de orice om, tânăr sau bătrân, fetiță ori femeie mai vârstnică, la orice oră din zi și din noapte și în orice loc.

Am impresia unei persecuții lente, din partea întregii omeniri. Și impresia se întărește prin faptul că lumea este de o condescendență rară, cu mine. Uneori cred că toată afabilitatea omenească este o mască pentru un scop. De altfel sânt ferm convins că egosimul pur pri-

mează în orice acțiune. Iar așa numita prietenie este numai o formulă simu'atca e de a ajunge la un rezultat mai mult imposibil ca posibil.

Sugestiile mele îmi spun că femeia este un mic obiect insuflit, creiat în lume să împodobască grădina vieții săpată cu trudă de bărbat.. În cânsa, ea este floarea cea plină de parfum. Mirosul îmbătător atrage albine multe... Și femeia devine piesă de expoziție. Păcatul cel mare al femeii este că știe să iubească. Natura i a hărăzit frăgezimea năduitoare a ființei și aria întregrealei perfecătorii.

Nu cred în sexul slab. Aici nu-mi primează experiența. Am fost întotdeauna a destul de tare să nu încerc nimic. Curiozitatea pentru mine este o vorbă iexpresivă. Nu cred în femeie, fiindcă socot precis că nu pot fi eu însumi crezut. Femeia dacă înșală, vrea ca ea însăși să fie înșelată, să aibă certitudinea că ești capabil de fapte mari deși ea știe destul de bine că ești un laș că poți s'o părăsești tot tot așa de bine cum ai și luat-o.

Și dacă senzul vieții nu este altul decât o continuă înșelare, atunci viața mea nu este realitate. Eu nu mă pot prefaca. Sânt prea sincer pentru a mă înșela pe mine. Nu port altă înfățișare decât a mea. Și aceasta neconvenind multora, prefer să trăiesc singur cu existența mea.

*

O singură dată am încercat să mă prefac... Nici eu nu știu cum. Mă găseam ca de obicei singur în odaia mea. Mai bine zis nu eram singur. Acasă la mine toate obiectele îmi sânt în tovarășie și toate încearcă să mă apere. Câteodată sânt dispus să cred că mă înțeleg și mi se pare că și ele se mișcă sub tășul privirii mele concentrate.

Se lăsau umbrele serii, grele și pline de mâhnire tomnatecă. Ornicul vremii înainta pe îndeletă împovărat de neputința feriesirii la lumină. Am stat câteva

clipe și-am privit străfunzimile cerului. De-acolo de sus au venit vânturile răvășițe întunecate și saturate de brobcanele ploii și mi au închis pleoapele... Viziunea ochilor s'a întors atunci în adârcul meu. Tentaculele erau multe și cercetătoare până la suprema svârcolire a frânturii de gând.

A apărut apoi ceata tuturor icoanelor mele dragi. Sânt un pasionat colecționar de imagini. Orice chip de femeie mă încântă. Il păstrez cu pietate. Dar nu doresc încărnarea imaginii, nici nu vreau să-i vorbesc. O alint doar în cugetul meu, pentru că o știu numai a mea, creiată după închipuirea mea și cu reputința de înstrăinat.

Cine mi-a scos astăzi figura Danei Hanu? Ce caută zâmbetul ei și râsul ei, în fața mea? Eu n'am cerut-o! Nici nu m'am gândit la ea. Cel mult era o plâsmuire mai mult evidentă ca alta... Incerc să închid ochii bine, străns de tot, s'o alung. Este o nelegiuire să-mi vină acum în minte! O imagine frumoasă înseamnă primăvară... O femeie fermecătoare este o floare privită din depărtare. Dar Dana Hanu, de ce nu-mi dă pace în amoroitul acesta sterp de viață și iubire?

Zadarnic alung imaginea. Ea mă umilește și mai obsedant. Nu pot decât s'o admit, să văd ce mi-a face. Poate că o durere în plus mă va frobila înaintea mea și a credințelor mele. Nu e posibilă o comuniune sufletească? Oare nu mi-a trimis Dana fluidul inimii sale să-l primesc poate, să-l și desmițer?

Gândurile mă înțepă somnambul. Ce-am ajuns?... Până în prezent nu țin minte să fi primit vreun mesaj de la cineva care ține la mine! Că nu m'a iubit nimeni, sânt absolut sigur.

N'o fi oare flu'urar a aceasta de noapte un semn al misterului omeneș? O întâlnire a Danei mi-ar creia acea liniște obișnuită, fără de care nu mă pot odihni.

Am plecat imediat spre Dana. Trebuia să-mi satisfac un apetit sufletesc în umbra căruia răsăreau lumini multe ce-mi întunecau ochii de nu mai vedeam nimic. În scăpărarea fiecărei lumini apărea Dana, așa cum îmi intrase în conștiință alături de alte nenumărate icoane. Dar Dana răsărea mai vioaie, mai cu subînțelesuri. Un moment începusem să cred că ea e ființa predestinată a îmbrăca focul plâsmuirilor mele.

Deveneam din ce în ce mai lucid. Un furnicar de neliniști îmi frământau voința. Mă lăsam în voia unor iluzii la care altă dată n'aș fi îndrăsnit să bănuiesc măcar existența... Suportam probabil uriașa influență a micuței Dana ce mi-a tulburat întru câțva structura su dată a sufletului meu.

În apropierea locuinței ei, mi-am dat seama că Dana este ceva ce trebuie să-mi aparțină. Vorbea desigur simularea gândurilor. Pentru că altfel nu mi-ași putea astăzi explica lipsa totală de-atunci a întregilor mele concepții.

Am privit îndelung geamurile locuinței dela etaj. Eram deabinelea transfigurat. Nu mă recunoșteam. Strada cu sgomotele ei se concentrau undeva în mine într-o supremă tăcere. Pe inima tăcerii călătorea prin minte spre lumina ochilor punctați în noapte, un singur cuvânt și o singură țintă nedefinită: Dana. Liniștea transfigurării din mine repeta mereu cele două silabe... Apoi s'a făcut un sgomot surd cu aceleași silabe, intonate în ritm de cântec al slavei... Dana devenea o simfonie, care se aștepta materializată.

Dar cântecul s'a rupt înăbușit, la o înălțare. O stridentă în accent m'a făcut să tresar și să mă regăsesc pe mine... Întetegeam... În casa Danaei, o lume petrecea... Ce însemnează însă, a petrece? A uita, că există, până la o denegare completă. De ce petrece Dana?... Să uita și ea ca toți ceilalți. Să uita! Dar ce?... Că nu tră-

este, ci numai viețuește! O simplă existență. Un singur punct din nemărginire.

Țipetele veseliei mă dureau. Ele pătrundeau în vi e ca toxice. Am urit în acel moment pe Dana... Voiam ca ea să fie camine. S'o aseamăn focului meu ce mă mistuia. Aș fi voit să-mi ghicească gândurile... Să-mi iasă înainte. M'aș fi schimbat atunci.

Cine să mă înțeleagă? N'avea cine. Dana petrecea... Li deslușeau puțin vocea voalată de fumul amintirilor... Oare ce vorbește? Începui să invidez pe cei ce o ascultă... Eu n'o pot auzi, așa aproape. Ea nu știe că trebuie să-mi liniștească sufletul... De aici o involburare haotică de rugăminți ghemuite în inimă... Dana creș-

tea în inima mea, creștea de nu mai puteam să-mi îndrept gândurile spre ea... Pe când eu mă anihilam într'o absorbiție de nimicire sufletească.

Am dorit-o apoi pe Dana mai mult ca oricând. Pentru faptul că prin veselia ei, cu lumea aceea multă, mă neglija total. Uita toate prejudiciile ce-mi făcusem. Doar aceea lume îmi era dușmană.

Atât a fost... Câteva clipe de noapte toamnăteacă. Am concentrat în ființa mea cele două extremități: iubire nesăvârșită pentru Dana și ură mocnită împotriva întregii lumi.

A fost doar un moment... Un singur moment. Astăzi sânt cel vechiu. Nu mai știu nimic...

A fost demult... Dana... vis și fericire neîmpărțită.

BUCHET DE FLORI

Acest buchet de flori ce lunecă în sus
E trist și atinge cu petale vestejite stele,
Atunci, când te aștept și mă ridic abis
Pe lanul copt al tinereții mele.

Când poate înapoi voiu reveni
Cu mii de ani în ochi goliți de ceață,
Prin pulberea nserării voiu trezi
Această clipă naltă de viață.

Pe lângă anotimpi cu suvenirul nins
Și gândul rob înlănțuit în glorii,
Pe fondul ei voiu isvorî, cuprins
De flăcări în fantastic de istorii.

Îți voiu zâmbi și voiu hrăni din sânge
Și alte sburătoare ostentive 'n stol,
De-o fi elanul mort și mâinele vor plânge
Pe stâlpii de lumină sprijiniți în gol.

Vor fi apusuri grave 'n muced de eres
Și sufletele ne-or țărături cunună?!
Noi vom lupta să rupem vâlul des
Și să ne fie drumul, prin troene împreună.

D. HINOVEANU

ILINCUȚA

de TH. I. ȚUCANOVICI

Alături de curtea Grențuleștilor, era o căscioară delicată, cu ferestrele străvezii și pereții albi ca neaua.

Dealungul pridvorului atârnavau ghivecele de mușcat roșii ca focul, iar pe stâlpi urcaseră de mult rochițele albastre de rândunică.

Acolo locuia un țăran c'nstit, Petrace Răzeșu, nume pe care îl motșenise cu drag de la străbunicii săi, ce au fost pe vremuri răzeși.

În fiecare dimineață, mai ales vara, când soarele da ochi cu satul, se auzeau ciocnituri de baston în poarta lui Petrace, urmate de tuși uri vioare.

— „Măi Petrace... Petrace! striga Dimitre Grențulescu proprietarul moșiei.

— „Aud boerule, răspundea el de sub pruni, suflecându-și mânecele cămășii, ca adevăratul gospodar.

— „Dă-mi fata de clacă la culesul viei, azi. — Cât face îți plătesc acum, sau îți scad din datoria veche?

— „Bine Dom' Dimitre, v'o trimit și cu plăta facem noi într'un fel, cum e bine. Petrace s'a întors în casă cu inima îndoită; rău e să fi dator! Fata era în ajunul logodnei și o trimetea la slugărit; acesta era un gând care-l chinuia.

Ilincuța. avea numai șaptesprezece primăveri și voia să se mărite cu un băiat din vecini, cu opt pogoane de pământ, alesul inimei ei.

Dimitre Grențulescu a plecat pe la alți țărani să mai adune lume de clacă la culesul strugurilor, cu o hărmlăucă de căini după dânsul. Ilincuța lui Petrace Răzeșu, a luat drumul spre curtea Grențuleștilor, ocolind poiana dintre mărginași, către cismele, îmbrăcată în cămășuța ei de țară plină de răuri, cu basmaua ca fulgul și vâlnicelul roșcat.

Picioarele îi erau goale și spălate frumos, în a-a rece și limpede a izvoarelor. Pulpele ei drepte și carnoase, mijlocul

modelat, cu sânni ca niște gutui, erau laolaltă un studiu. — Brună la față și suptă ca o Vencră, cu ochii și părul cărbunat, iar buzele roșii și hrănite de sânge ca două coacăze.

Cu o zi mai înainte venise din Paris, de la studii, Jack cel mai mic fiu al lui Dimitre Grențulescu, aici la țară să se mai odihnească. — Nu-l văzuseră țăranii de când era copil, când se juca în grădina de-a »v'ați ascunselea« cu cei de seama lui. Ilincuța îl uitase aproape, căci era mică numai de șase ani, când el era în a doua de liceu. Acum ea avea șaptesprezece ani și el douăzeci și patru — adevărate focare de tinerețe.

Pe când ea și clăcașii culegeau struguri, clarineta țigănului urcat pe un maldăr de fân, cânta prelung cântece de dragoste, de răsunau podgoriile.

— „Ilincuța, a strigat Dimitre Grențulescu, ia dă-te mai aproape cu coșul. Fata a venit în grabă până la dânsul, rotindu-și priviri'e cu o timiditate demnă de farmecul frumuseții sale. Cunoști pe Domnul ăsta?

— „Nu-l prea cunosc, dar știu că este Dl Jack, băiatul Dvoastră.

— „Eh! ia poștește Parisul aici, să vedem ce are de zis?

Găsește acestei româncuțe ca o zână, vreo greșală, în cecece privetșe arta frumuseții?

Jack a rămas amețit de privirile ei săgetătoare. Dimitre a plecat apoi spre casă cu capul în pământ, sfătuind pe fiul său Jack, să fie atent căci altcumva îi strică logodna cu tânărul d'n sat. Peste câteva minute Jack s'a înapoiat, urmărind-o printre trupinele de vie. Purta pijama albastră cu brandenburguri încrucișate pe piept, părul lins și pipeta pe buze fumega lungi trombe de fum. Ilincuța își deșerta coșul răsturnat în vasul de struguri. Pulpele se desgoleau în rate când se apleca, ca niște is-

pite, iar sânni neglijați, apăreau vizibili în toată goliciunea marmoreală, prin gura cămășii ce-i împrejmuia pieptul catifelat.

Un simț care d'sprețuește toate cătușele convenționale, alerga prin nervii lui Jack, evadând ca viscolul peste câmpuri, fiindcă o realitate netăgăduită »Ilincuța«, proclama cu ființa ei »ispita în amor«.

Gândul lui Jack de a poseda pe accas'ă țărăncă era neschimbat. — Noptile nedormite și zilele de veghe spre căscioara cu mușcate a Ilincuței, l'au făcut rob al sentimentelor, până la negre cugetări, pe nefericitul Jack.

Într'o zi a trimis servitorul s'o cheme, la dânsul, când nimeni nu era prin curte și casă. Ilincuța de rușinea boerului celui mare, a sărit pâr! azul și a venit. Ca înaintea unui duh rău a stat pe gânduri la ușa din față. Ceva parcă-i spunea să nu între, dar altceva o încurajă: cinstea lui Dimitre Grențulescu.

Înăuntru era o liniște de morământ. Inima Ilincuței bătea teribil, de frică, să nu cadă în mâna lui Jack, care o urmărise atâta vreme, fără să-i schimbe mintile...

— „La ce mă chiamă boerul? a fost ultimul ei cuvânt spus servitorului?

— „Are să-ți spună ceva... Servitorul a dispărut ca un holțiu în fundul curții, când Ilincuța a intrat în camera, unde știa că lucrează boerul.

— „Ah! Doamne sunt singură, nu e nimeni zise ea. Unde este Dom' Dimitre?

Doua mâini o prinseră de mijloc, din umbra unei perdele. — Jack era în delir, trenura ca un flământ pe vremea gerului, cu ochii ieșiți din orbite.

Ilincuța a pălit ca șofranul. S'a răzimat de perete cu privirile stinse, întrebându-l, la ce a chemat-o?

Răspunsul lui Jack a fost sec, încuind ușa camerei de două ori cu cheia,, apoi a declamat silabisând:

— „Ilin-cu-ța... nu te jena, fiica la tine acasă, stai pe pat. A luat-o de mână, tremurând ca o bucată de gelatină, inconștientă de paralizia aceluși eveniment unic în viața sa. A așezat-o lângă dânsul ca pe o păpușă, turnându-i apă de colonie pe părul mătăsoș, cu mișos de migdale.

— „Lasă-mă să plec... te rog D-le Jack... mă omoară tată și mă urăște logodnicul.

Jack o asfixia cu cascade de sărutări diabolice.

— „Ilincuțo... e în zădar! Tot satul va afla că nu mai ești fată, în cazul că nu mă ascuți...

— „Ah! păcătoșule... lasă-mă!

— „Te iubesc, îți voi lua tot ce vrei, îți voi da bani...

— „Nu, nu, nu se poate! Sunt fecioară... sunt săracă am nunta în curând... nu se poate, mai bine omcară-mă să îmi mai simt, să nu te mai vad...

— „Totul e minciună Ilincuța, o copleși ei cu vorbele măestrestre.

Nici pădurile nu mai sunt virgine azi, dar tu, care nu ești ca proastele celelalte, ursuze încăpăținate...

Poate te voi răsplăti mai mult de cât gândești, uite eu Jack Grețulescu ți-o jur... vezi îmi fac și crucea...

O luptă de împotrăvire a dat Ilincuța, disperată, cu o fară săltatecă.

— „Nu se poate, ah... și verbele ei s'au transformat într'un țipăt de șacal. Clița de a fi salvată era imposibilă. — S'a muiat istovită sub forța lui de bărbat, ca o bucată de ceară arsă de jar...

Câteva minute după aceea Ilincuța s'a văzut pierdută și visul ei sfărâmat, de un om care venise brutat din lumea atâtor femei, din Paris. Un singur gând îi lunecă prin creier... când erau copii, nevinovați, cu sufletul de înger... A urmat un act de disperare în inima ei care o rodea adânc: Nunta murdară, bărbatul nefericit, ta-

tăl său, satul va vorbi, apoi lumea și într'un plâns sfâșietor s'a gândit la singura salvare.

Jack, căuta s'o mângâie, dar în zădar căci ea cu amândouă mâinile, cu ultimile puteri la izbit în față plină de mânie și scârbă.

— „Te rog să fii civilizată Ilincuțo, mi-ai făcut semne pe obraz. Am cunoscut fete și în Paris, dar așa nebune n'am găsit.

Atunci Ilincuța a întins brațul pe măsuta de lucru a lui Jack apucând în mână pistolul pe care în viața ei nu l-a întrebuințat și a tras...

Un vaet prelung a sfâșiat tăcerea mormântală a casei, ca la junghiere... Jack a căzut pe dușumea cu ochii încrămeniți la Ilincuța, cu remușcări neiertate, fiindcă a vestejit o sărmană mireasă.

Pe cearșaf erau câteva urme roșii, ca niște particule dintr'o petală de trandafir ruptă în bucăți, iar lângă Jack un lung pârâu de sânge încheag.

Ilincuța a aruncat arma din mână și ca o disperată în culmea desnădeidei, a alergat spre curtea logodnicului, unde căzându-i la picioare se ruga s'o ierte spunându-i adevărul...

VERSURI

de GH. CRIȘAN

Pe un mormânt

*Din lutul proaspăt al unui mormânt
plângând
frământ
un gând, —
pământ pentru stele
ingrășa: cu ch.nur ile zilelor mele, —
pe aripile slabe a poeziei
ca sol veșniciei
cu puteri de mit
să-l trimit.*

Ca o cruce

*Spre o cruce
de curând ridicată
mă poartă inima
îndurerată;
— o cruce cioplită din lemn de stejar.
cu vechea secure a unui plugar,
o cruce ce-arată că tot e'n zădar
și avid rânjește în spre hotar. —
Ingenunchiat
la crucea de curând ridicată
plâng
fericirea ce n'am avut-o niciodată.*

Rime ușoare

*Un venetic gând
spre culmi alergând
s'a oprit plângând:*

*Suliți ascuțite
sclăpări de cuțite
nu-l lasă înainte.*

*Luminate stele
l'au chemat la ele
ca să mi-l înșele.*

*Drum spre înfin
l'a asemănit
și l'a răstignit.*

*Gla care-l cere
e fără putere.
și fără avere.*

*Gândul cel hoinar
n'are nici habar.
să se întoarcă iar.*

CURSURILE IN AER LIBER

O NECESITATE IMPERIOASĂ PENTRU COPIII SĂTMĂRENILOR

de I. LUCA

Intr'un alt număr — No. 3 — scrisesem în mod cu totul tan- gențial despre necesitatea școalelor în aer liber, origina lor în negura vremurilor, precum și de imperativul pedagogiei vremii actuale, cerut în folosul dezvoltării fizice a copilului.

În aceste rânduri, voiu cău- ta să înlățșez cu citire, că cele patru școli primare din cen- trul orașului Satu-Mare, adă- postesc un număr cu mult mai mare de elevi decât Cubajul celor ale fiecare în parte și chiar pe clase.

Deaceia voiu începe cu școa- la primară No. 1 care a avut în anul școlar 1935—36 un nu- măr de 631 elevi, împărțiți în 14 clase, cu 11 sale de învăț- mânt și cu învățământ pe ziua întreagă. Cele unsprezece sale de învățământ au adăpostit 14 clase de elevi, fiindcă unele clase, au făcut învățământ con- nuativ, lipsind numărul sălilor de clasă.

Aceste 11 sale de învățământ măsurate în dimensiunile lor, au un cubaj de 2923, 300 m³. Raportând acest cubaj la numă- rărul de 631 elevi și elevi, — fiindcă este școală mixtă — obținem pentru fiecare elev 4.655 m³ aer, ceea ce este ab- solut insuficient, fiindcă peda- gogia cere în mod categoric câte 15 m³ de aer de fiecare elev. Și dacă ne mai gândim că unele clase fac lecții pâ- nă la ora 12¹/₂ iar la ora 1 p. m. vin alți elevi în acea clasă, își poate oricine închipui ce cantitate infimă de aer au acei copii în acele sale.

Deaceia, copiilor de la școa- la primară No. 1 din munici- piu Satu-Mare le lipsește după prevederile pedagogiei și peda- gogiei mai bine de 10 m³ de fiecare elev.

La școala No. 2, aceiaș si- tuație se prezintă întrucât are 630 elevi la 12 sale de învăț- mânt. Și din cubajul alcătuit chiar de conducătorii claselor,

relese că fiecare elev în loc să aibă 15³ aer, deabia le re- vine câte 4 m³ și ceva de aer.

Deci și la aceasă școală, ele- vilor le lipsește aproape câte unsprezece m³ de aer, potri- vit cerințelor pedagogiei.

Nici școala No. 3 nu stă mai bine în aceeași privință, fiind- că a avut 577 elevi în 12 sale de învățământ cu un cubaj de 2883,744 m³ și care raportat la numărul de 577 de elevi, nu i revine fiecăruia de cât 4 m³ de aer și ceva.

Ar mai fi școala No. 4 cu 470 elevi — după cum mi-a spus directorul școlii — îm- părțiți în 8 sau 9 sale de în- vătământ, care cred că are ace- laș cubaj pe clase, și cu ace- laș număr de copii, deci și aici, nu va atinge 5 m³ aer pentru fiecare elev.

La celelalte școli de perife- gie, cred că situația n'ar fi mai strălucită, față de celelalte șco- le din centrul orașului.

Iată dar, că ordinul Onor. Minister pentru a se ține cur- suri în aer liber a fost bine studiat și serios chibzuit când l-a dat ca obligatoriu pentru întinsul țării. Numai în Satu- Mare nu a putut fi aplicat, în-trucât organele în subordine ce le are onor. Minister, nu nu- mai că n'a urmărit și încura- jat această idee dar a căutat să pună piedici inițiativii par- ticulare și așa destul de spo- radică în chestiuni de învăț- mânt. Și pentruca să fiu mai bine lămurit în cele ce afirm, viu cu date pozitive. În urma ordinului onor. minister de a se ține cursuri în aer liber în lunile de toamnă și în cele de primăvara numai în aer li- ber, s'a găsit o colegă de la școala No. 1, care a putut con-vinge pe părinți, de necesitatea școlii în aer liber și din co- tizațiile părinților ce aveau copii, a construit o sală de cla- să — din scânduri bineînțeles — cu mobilierul didactic nece-

sar, într'o grădină cu pomi ro- ditori, pusă gratuit la dispoziția acestui scop, de chiar unul din părinții copiilor.

Această sală de învățământ în natură i-au costat pe părinți suma de 10.000 lei (zece mii) — după cum am auzit — și ca orice operă isprăvită, tre- buia inaugurată potrivit unui vechiu obicei creștinesc, sfîn- țindu-se apă pentru stropire, printr'o slujbă religioasă. La inaugurarea acestei școle, pe lângă părinți, colegi au fost invitate și organele școlare.

Nu știu dacă aceste organe au fost prezente răspunzând la invitație, fiindcă personal n'am luat parte, lipsind din localita- te. Dar știu că după ce a fost dată gata pentru învățământ a- ceastă sala, inițiatorea cole- gă a fost oprită de a merge cu copii în natură de chiar or- ganele de control sub diferite pretexte și probabil că nu și-au putut asuma o grea răspundere de a permite elevilor de a in- hala 15 m³ de aer ozonificat, fiindu-le teamă că atât aer le vor schimba palvoarea feței în roșu bietilor copii și astfel i-a ținut între cei patru pereți și numai cu 4 m³ aer de fie- care elev. Contra acestor și- cane care și au tălcul lor știut de întreaga opinie din munici- piu Satu-Mare și care vor fi date în vileag la timpul lor,, părinții care și-au deschis pun- ga, au fost puși în situație de a protesta telegrafic, adresân- du-se direct Dlui Dr. C. An- gelescu Ministrul Instrucțiuni Publice, autorul ordinului pen- tru a se ține cursuri în aer li- ber.

În cele din urmă, căutându- se un compromis din care s'a văzut întreaga urzeală ridicolă și bine studiată a celor ce n'au privit cu ochi buni această în- ovație, s'a acordat permisiunea de a se face cursuri în acea sală.

Concomitet cu interzicerea a

acelei clase de a merge în aer liber, s'a limitat printr'o circulară ieșirea celorlalte clase din cei patru pereți, precizându-se că numai la lecțiile de intuiție și științe-naturale se poate lua drumul naturei.

Natural că cei ce auzise și citise ordinul ministerului, n'au ținut cont de șicanele ce se făceau cu circularele dictate de persoane care-și trecuse un simulacru de examen și la care s'a pronunțat că-s opt declinări în limba română, precum

și alte răspunsuri de natură humoristică.

Însă aceste obstacole puse, au avut puterea de a atenua avântul multora în materie de inovație școlară și din acesta n'au avut de pierdut în primul rând de cât sănătatea copiilor, iar în al doilea rând, sintetizarea materiilor s'a făcut într'o măsură redusă.

Iată dar, că datorită capriciilor onora și slăbiciunilor altora, chestiunea s'a semiînchis,

în timp ce ar fi trebuit să se ceară anchetă spre a se stabili răspunderile pentru acei ce cred că ei sunt legea.

Fiind la începutul unui nou an școlar, problema școlii în aer liber se va pune cred iar pe tapet și poate va avea de astădată mai mulți sorți de izbândă de cât în anul trecut, cari din cauza celor obligați a încuraja nu a împedica o necesară inovație, a trecut mai mult ca un fapt divers și birocratic.

VEGHIIND PE GRANIȚA UNOR SEMNIFICAȚII

de CONST. GH. POPESCU

Din Sătmărul Românilor, atât de îndepărtat de viața curată a unei sincere inimi românești de altădată, privim în zarea evenimentelor ascultând murmure prevestitoare.

Vedem cum mulțimea celor puși să ocrotească idei pe temeiul înțelepciunii, sprijinind oameni interesați, se hărțuesc între ei pentru ambiții personale, pentru fleacuri, pentru scopuri inutile, vătămătoare. Făjărnicia; simptom al slăbiciunii caracterului reliefează un egoism ce caracterizându-ne epoca sbuciumată ne degradează ființa nobilă.

Auzim că trădătorii intereselor țării s'au împânzit așa de mult încât au rărit și lumea denunțătorilor și aceia a sancționaților.

Ni se șoptește, arătându-ni se o societate destrămată și ahtiată de mirajul averii, că banul, prin particularitatea lui ispititoare, aranjează în ciuda oricărei dreptăți, orice chestiune, că prin abundența lui dă, ca prin miracol, capetelor seci minte luminală transformând apucături de bătăran în gingașe grații cu blazon nobiliar.

Indemnați de *prevăzători* a ne adapta timpurilor pentru a putea fi, în mod onorabil, în nota vremii, rămânem, în torentul atâtor moravuri degustătoare, atașați modestelor noastre preocupări reconfortante și îmbietoare. Ne-învidiind și nestând piedică nimănui, nu urâm și nu disprețuim pe nimeni. Nu umblăm

cu minciuni spre a deveni oameni, nu ne ținem de intervenții spre a putea trăi și nici nu ne-am refugiat, stabilindu-ne pe-aci, pentru a ne acoperi fugind de rușinea vreunor păcate ce ne urmăreau. Cetățeni pașnici cu impozitele la curent, supuși până la o oarecare limită anumitor mentalități din ce în ce mai grave ce caută să se strecoare tot mai insistent în sufletele ușuratece pentru a creia o stare de spirit streină intereselor noastre de stat și oricărei morale, suntem proprietarii unor conștiinți nepătate și înțelegătoare a rosturilor noastre de oameni.

La o vârstă când idealismul e încă coplesitor și totul se acordă cu încredere scotând bună credință oricui, asistăm, cu tinerețea noastră neînțeleasă de ramoliții înglodați în metehne și netrăită din cauza șnapanilor protejați, la desfășurarea unor misterioase combinații ce-s pe lângă toate eforturile ce se depun — gata să deslănțuiască, din afară, o furtună cu repercursiuni dăunătoare înlăuntru ce ne-ar surprinde în cea mai haotică neînțelegere.

Traversând împreună cu alții, cu toții, momente de frământări dibuitoare pe cari cu inima strânsă de nesiguranță le socotim de hotărâtoare aspirațiunilor pașnice, luptăm, într'o țară de suflete bârfite și învidiate, în rândul aceluia ce mai cred că totuși nu e prea târziu

pentruca prin purificarea moravurilor să ieșim din compromisul atâtor desbinări ruinătoare.

Animați și încurajați de propriile noastre intenții, de sinceritatea unor gânduri sfătuitoare, suntem adesea victimele acelor pe cari vrem, prin scrisul nostru, să-i abatem din calea păcatelor ispititoare. Colaborarea și sprijinul ni-l dă entuziasmul nostru în speranța unor vremuri mai înțelegătoare, mai bune.

Spectatori modești pe arena unor concepții desmățate și inconsecvente când e vorba de interesul vital al neamului rămânem înfiorați de viitorul ce i se pregătește, prin fiii ei, acestei țări amenințate.

Luptele înverșunate, atâțate și trâmbițate de ghiftuiții unei soarte forțate cari de multe ori n'au nimic comun cu tradiția cu nevoile acestui popor necăjit, îndemnând tineretul și calicimea, în credulitatea lor gata oricând de jertfe, la baricade, prilejuesc astfel triumful discordiei în detrimentul solidarității, al înțelegerii, al unității noastre sufletești de care se simte, azi, aci, atâta nevoie. Răsboiul e ca și început. El există deocamdată în lumea spiritelor. Atacul va fi însă asupra apucăturilor unor oameni ce reprezintă, în această lume, două generații, două mentalități.

Liniște parfumată

*Păstrez în gând culori din ochii tăi
Și'n păclă de ofrande amintirea ta
Și văd prin nopțile ce cad și mă fărâmă
Că niciodată nu te voi uita.*

*Sub funigei de toamne în rugină,
Pornind solii din temple vechi în ceață,
Prin lumea ta de îngeri plângători
Imi voi întinde zarea leșinată.*

*Podoabele ușure îmi vor sta pe buze
Și-or murmura în aer cântece de foc,
Când lângă noi Eternitatea 'n șuer
Va isvorî în brațe de noroc.*

*De dincolo de șoapte și de stele
Mă voi simți în dor uimire trează,
Când tu vei ști că 'n râvna de-a crea
Îți voi sculpta făptură vie 'n rază.*

*De vom rămâne încă să privim
Cum ne tresare muntele în ger,
Tot vom ajunge s'adunăm în suflet
Făcliile cu duhuri ce ne ard în cer.*

D. HINOVEANU

INCREȘTĂRI

Probleme

GÂNDURI DĂSCĂLEȘTI PENTRU NOUL AN ȘCOLAR

Este dureros ca și acum după două decenii, dela Unire, cu ocazia noului an școlar să discutăm încă situația materială a școlii primare și a învățătorilor.

Realitatea însă ne dovedește că este necesar să intervenim cu toată energia, pentru îndepărtarea neajunsurilor care plutesc tot mai vitreg asupra școlii și învățătorului.

Școala primară românească, atât în Transilvania cât și în celelalte provincii alipite, a avut de îndurat cele mai crude loviri, directe sau indirecte. Poporul român din Ardeal a fost împiedecat în trecut să se bucure de binefacerile școlii. Cu toate acestea cu câtă râvnă și încăpățănare ținea morțiș la modesta lui școală confesională, susținută cu multe jertfe de către biserică.

Azi situația s'a schimbat în fiecare comună școala primară de stat și-a deschis larg porțile pentru a primi micile odrasle.

Statul a înțeles dela început să-și facă datoria față de școala românească.

Pe cât i-a stat în putință a ajutat cu bani și material comunele sărace să-și zidească școlile necesare. Se mai zidesc și azi.

Județul Sa.u-Mare este printre primele județe din țară unde s'au clădit o mulțime de localuri de școli.

Dar, durere printre aceste școli zidite cu atâtea jertfe unele au fost prost executate.

Cunosc o școală care a costat peste un milion lei în 1924 și acum se dărâpănează. S'au

cheltuit cu zidirea localurilor multe milioane, dar nu s'au supravegheat îndeajuns executarea lucrărilor.

Cei ce au fost puși să supravegheze aceste construcții cei mai mulți nu-și făceau datoria conștiincios. Rezultatul? Școli terminate și »Răsplata muncii« acordată cu duimul pentru construcții școlare care multe din ele după 10—15 ani se dărâmă

A avea localuri potrivite dar neîngrijite și neînzestrate cu material didactic, nu e de ajuns și problema nu e rezolvată.

Starea materială în care se găsește școala primară în cele mai multe locuri este de plâns și cauzele sunt multe.

Sunt școli cu săli de clase admirabile, dar interiorul și exteriorul lor este cu desăvârșire neglijat.

Comunele și-au făcut datoria zidindu-le spun conducătorii, însă au rămas în cele mai multe locuri neaprovizionate cu material didactic.

Și cel existent este în parte deteriorat.

Aceasta de cele mai multe ori este atribuită învățătorului și este trecut drept un neglijent.

Dacă școala nu ți-e curată tu dascăle ești vinovatul. Dacă școala nu ți-e înzestrată în toate cele necesare tu tragi scurta. Dacă gardurile din jur școlii sunt stricate iar ești făcut vinovat. Dacă mobilierul este insuficient și stricat, tot tu suferi. Dacă în sală te plouă tot din cauza ta iar dacă prin geamuri bate vântul cine

e vinovatul? Dascălul și iar dascălul.

Și această tristă situație există în multe părți iar despre cauzele acestor neajunsuri ni menii nu se interesează mai amănunțit.

Cei puternici nu vreau să înțeleagă adevărul. Dacă ai îndrăsnit să ceri dreptate te pomenești avertizat, amendat, fiindcă așa cere justiția celor tari și mari și aceasta o fac pentruca prin teroare să-și mențină prestigiul de șefi ajunși din mila lui Dumnezeu și a partidelor politice.

Ei nu știu nici nu vreau să știe că în multe comune învățătorul dis de dimineață face pe servitorul și cu mătura în mână face curățenie în clasă și aprinde focul dacă are combustibilul necesar.

Mulți dintre învățători își jertfesc umilul lor salariu și cumpără varul necesar pentru spoitul pereților, cumpără lemnele necesare, material pentru lucru manual, cărți și caete la copii, bani, pe care de cele mai multe ori nu-i reintră în pungă. Și toate acestea din cauza actualei gospodării cu bugetul școlii, care figurează pe hârtie, dar care nu se încasează în întregime aproape niciodată.

Numai dascălii de la țară știu cu câte greutate luptă până pot convinge consiliul comunal în frunte cu dñii notari, să le înscrie în bugete sumele strict necesare pentru întreținerea școlii, ca apoi să le fie reduse cu 50% de către dñii dela masa verde care nu cunosc nevoile școlii, sau chiar dacă le cunosc nu se aprobă pentrucă învățătorul cutare nu face politica zilei.

Aceasta este icoana școlii primare, ajunsă la cheremul unor notari, perceptori și a altor puternici.

Sunt însă și printre învățători oameni neînțelegători care neglijează cu desăvârșire înzestrarea școlii cu cele necesare. Ei cred că dacă au moștenit direcțiunea, înafara beneficiilor n'au și obligații. Deși

unii au la dispoziție bugete destul de respectabile, totuși rămâi profund mâhnit când vezi materialul didactic donat de Casa Școalelor nelipit nici azi pe pânză sau carton, deteriorat și rupt. Cunosc directori cari țin sub lacăt biblioteca școlii în loc să fie distribuită spre citire copiilor, învățătorilor și sătenilor.

Astfel de directori cari își bat joc de averea școlii ar trebui să fie făcuți răspunzători și nu trecuți cu vederea.

Nici situația învățătorului de altfel nu este mai strălucită.

De atâția ani cerșim dreptul nostru încât ni se pare că urechile celor ce ar trebui să audă au încetat de a mai funcționa!

Învățătorul istovit depe băncile școlii normale iese în viață încărcat cu iluzii, care se destramă așteptând cu anii de-arândul o numire de suplinitor plătit cu 1600 lei lunar. Avântul lor este distrus de aribile mizeriei așteptându-și bucata de pâine neagră și uscată.

Ajunge în fine și numirea mult dorită, dar sănătatea îi este sdruncinată. Salarul mic nu-i permite să se îngrijească în raport cu munca ce devine. Boalele îl pândesc mulți se prăpădesc înainte de vreme.

Învățătorii mai bătrâni cu familia grele se luptă cu aceleași greutateți.

Pentru combaterea acestor neajunsuri, dascălimea trebuie să activeze mai curajos în cadrele asociațiunii generale. Trebuie să găsească acum soluționate diversele lipsuri. Printre altele amintim: încadrarea în legea armonizării și un salariu corect pentru cei începători, încredințarea bolnavilor de tuberculoză, încurajarea celor merituosi, un bun stimulent de muncă.

În provincie și aici la marginea țării în fața minoritarilor, organele noastre de control să fie mai vigilente. Se aplică adeseori pedepse nemotivate pentru lucruri ridicole. De ex. ne-

coincidențe de oră, sau alte nimicuri. Ne facem de râs.

Am ajuns acolo că trebuie să vină de la centru inspectorii generali la inspecții inopinate ca să ducă cu dâșii cele mai bune impresii despre dascălimea de la frontieră cărora le adresează acte de mulțumiri care erau propuși de forurile locale pentru pedeapsă.

Aceasta este mentalitatea zilei și cred că e greșită pentru că să nu uite că găsindu-se în situația noastră n'ar putea depune mai mari eforturi ca și noi pentru binele școlii românești.

Vina o poartă desigur politica.

Politica deci să nu se răsbare asupra școlii și a învățătorului căci numai atunci ne vom face datoria la maximum posibil, iar unele organele de control să fie drepte și să respecte munca învățătorilor.

Cinstea, cinste aduce, răsbunarea se răsbună cu aceeași măsură.

Și cine suferă?

Școala și cu ea, noi toți.

Iată câteva gânduri pentru noul an școlar.

PETRU ȘTEȚIU.

ACTIUNEA PENTRU PACE ȘI ROMANIA

Acum câțva timp s'au terminat dezbaterile primului congres pentru pace, ținut la Bruxelles și convocat de marele umanitarist, lordul Robert Cecil, unul dintre fruntașii vieții sociale și politice din Anglia. Congresul a votat un »mesaj către popoare«, în care se face un apel către toate națiunile din lume, — pentru salvarea păcii amenințate, — printr'o acțiune comună ce să pună capăt tendințelor războinice din Europa. Omenirea întreagă, civilizația și cultura, sunt amenințate cu peirea; războiul distrugător amenință totul, pentru a arunca umanitatea în întuneric și sânge.

» Patru principii generale spune mesajul — au fost și rămân la baza uniunii universale pentru pace:

1) Recunoașterea inviolabilității obligațiilor rezultate din tratate; 2) Reducerea și limitarea armamentului, prin acorduri internaționale și suprimarea câștigurilor rezultând din fabricarea și comerțul armelor; 3) Întărirea Societății Națiunilor, pentru a preveni și curma războaiele, prin organizarea securității colective și a

asistenței mutale; 4) Stabilirea, în cadrul Societății Națiunilor, a unui mecanism eficace, pentru a remedia situațiile internaționale susceptibile de a provoca un războiu.

Principii înălțătoare, pe cari se poate baza oricând pacea lumii. Ele au luat naștere dintr'un umanitarism înaintat și dintr'o dorință sinceră de pace.

Evitarea măcelului îngrozitor ce distruge sufletul și materia — aduce mizeria și disperarea pentru omenire, — este prima problemă ce se pune pentru cei mulți, în aceste momente critice prin cari trecem. Nori grei se plimbă deasupra Europei, purtând războiul pe cale de izbucnire. S'au ivit conflicte imaginare între diferite națiuni; omenirea nu a învățat nimic din războiul trecut și s'a plictisit de pace. Iată motivul și explicația acțiunii de la Bruxelles.

Războiul în general, este împotriva principiilor umanitare și de dreptate socială. Totuși — după cum știm, — cel mondial care a avut atâtea jertfe, prin excepție a fost un războiu

de dreptate socială: pentru noi românii mai ales, și pentru celelalte popoare devenite libere.

Acest războiu — singurul — a trebuit să vină și a fost chiar așteptat, pentru ca să pună baze solide păcii viitoare.

În ce ne privește, istoria noastră națională e plină de acte de sacrificii și de lupte: toate au fost însă dure pentru libertatea poporului și integritatea teritoriilor românești. Am fost întotdeauna pacifiști și dacă am purtat războaie, nu era vina

noastră.. Trebuia să ne apăram în fața cotropitorilor.

Situația e identică și în prezent. După ce România a recâștigat aproape tot ce a pierdut în cursul veacurilor și a devenit o țară liberă, nu poate fi de cât pacifistă. Noi nu mai avem nimic de împărțit cu aceia cari amenință astăzi liniștea lumii. Suntem pacifiști și nu vrem să ne războim cu nimeni. Până ce nu suntem atacați.

Dacă s'ar întâmpla totuși ca vreun stat să se ridice impo-

triva noastră, ne-am apăra și am aduce orice sacrificii pentru menținerea integrității teritoriale și a libertății noastre. Românul a știut să se lupte — și va ști și în viitor. Iată care este atitudinea noastră după congresul dela Bruxelles. Iubim pacea până ce drepturile noastre sunt neștirbite și se respectă punctul întâi din mesajul păcii: recunoașterea în violabilității obligațiilor rezultate din tratate.

I. CRIȘANU.

RAPORT ÎN VERSURI

Domnule Revizor,

Datorită unei întâlniri cu un prieten, mi-a căzut în mână un ziar din sudul Basarabiei: » Graiul Satelor «.

Printre multe altele, am găsit un raport al unui fost învățător, decedat, și a cărui sufluet — din informațiile ce mi le-a dat cineva — a fost greu încercat atât de multiplele greutăți ale catedrei, cât în special de intrușii politici ai controlului din învățământul primar.

Din rândurile de mai jos, se va putea vedea marea luptă a dascălimii primare, precum și mizeria cântată în versuri de acei creșcuți în cultul idealului, în timp ce acei cari au furat banul public, condamnați de tribunale în loc să ia drumul ocnei, sunt achitați de alte instanțe, dându-li-se ca recompensă pentru ultragiul locuri mult mai bune de unde să poată trece iarăși la afaceri scandaloase, în timp ce tinerii învățători sunt plătiți mai prost decât unii ușieri.

Dar să lăsăm a vorbi pe fiecare cititor cu gândurile fostului autor, care sunt redată în raportul de mai jos, găsit la arhivă de un distins actual revizor școlar, al unui județ din Basarabia.

În recentele rapoarte ce vi le-am înaintat,
V'anunțam că perceptorul nici un ban școlai n'a dat:
Pentru suma bugetară școlai noastre destinată,
Face pe învățători în zădar calca să bată
Din percepție la școală, dela școală vice-versa
Parcă școala Cheoseliei spre desființare mers'a.
Dascălii, cât ține clasă tremură cumplit de frig
Și sârmanii copilași stau pe bănci făcuți covrig,
Iar sătenii nu mai lasă copilașii lor la școală,
Căci se 'mbolnăvesc de friguri, de anghină ș'altă boală,
Lumea strigă: » Vântul suflă printre geamurile sparte;
O să moară copilașii în loc să învețe carte! «
Frig cumplit domnește 'n școală parcă ne aflăm la Pol
Din elevi o mare parte sunt desculți și goi pistol.
Perceptorul, la streini vinde-al școlai combustibil
De mai stat în școala asta absolut e imposibil.
Nu sosește măcar leafa ca să cumpărăm noi lemne
Și cu ce face Crăciunul, nu vom mai avea, pe semne.
De-a dura și mai departe o așa de tristă stare,
Pace cu învățământul! Dă-i colac și lumânare!
Să ne plângem la Ministru! S'avizăm chiar Sfațul Țării!
Lemnele atunci de sigur vor sosi în toiul verii,
Viața învățătorească devenită trai de ocnă...
Pângărirea unui soare și-a naltei instituțiuni,
Ce-o coboară perceptorii cu amânări și cu minciuni.

Ce e de făcut cu frigul? Cum să dăm noi școlai zor:
Așteptăm ca D-voastră să veniți, Domn' Revizor,
Și să dați o deslegare astei jalnice probleme,
Căci, — ne zice perceptorul — el de nimeni nu se teme,

El sfidează învățătorii, el chiar dă cu barda'n cer
 Și nu-i pasă de anghină când elevii noștri pier...
 Patriciu și Costescu n'au scris cărțile în frig,
 Și al metrului multiplii, fără sobă, sunt »nimic«.
 Înainte-mi numai zeruri fără unități răsar,
 Și în mâna înghețată, creta-i bulgăre de var...

Subsemnatul zac acasă și de friguri scuturat,
 Tot înghit mereu chinină, sare-amară și sulfat;
 Într'o zi veni la școală Doamna Medic de la plasă,
 Și văzând bolnavi copiii i-a trimis pe toți acasă.

Douăzeci elevi din școală zac de friguri și anghină
 Încotro te'ntorci zăpadă, și de frig e clasa plină;
 Reparație — niciuna; sobele necurățate...
 Situația aceasta se numește drept: »păcate!«

Noi, supuși la arbitriul receptorului Arhire
 Privim școala cum stagnează cu tristeță și mahnire
 Autoritatea noastră mai curând nu intervine,
 S'ancheteze receptorul ca să meargă școala bine.

Cancelariei, de spese, nici un ban n'a achitat;
 Nici-o coală de hârtie ca s'avem de raportat;
 Nici penițe, nici cerneală, nici creioane, niciun toc,
 Și, ce e mai dureros niciun vreasc de pus pe foc.

Ce ingrată profesiune e înaltu-apostolat!
 Situație precară! corp plătit neregulat!
 Condamnat în frig să moară de atacul de plămâni,
 Neavând cum să-și procure pâinea sa de azi pe mâni.

Și noi le vorbim într'una de Traian și Decetbal!
 Ei muriră toți acasă, nu de friguri la spital.
 Ei luptară vitejește pe câmpia dela Tape,
 Dar pe noi de frig și foame n'are cine să ne scape,
 Au ajuns învățătorii mai prejos decât gardiști,
 Niște umbre fără via'ă cameni abătuți și triști;
 Unii pleacă dela școală și devin prin sat notari,
 Pleacă și suplinitorii, pleacă chiar și titulari;
 Și de-o mai dura nepłata și cu gerul de mormânt,
 Vai de dascăli, vai de țară și vai de învățământ!

Coștangalia, 1932.

† VASILE PAXIMADE.

Autorul acestui raport în versuri a avut înclinări de poet. Pentru aceea, apreciatul revizor școlar, dl. V. Hondrilă, poet cunoscut și autorul suavelor poezii din volumul său »Săbii și Epave« a căutat să dea la iveală încercările celui ce a fost, învățătorul Vasile Paximade, neînțeles aproape de nimeni cât a fost în viață și mai ales de acei care s'au ridicat prin bisericuțile politice.

Acest fost învățător pe lângă unele încercări poetice originale, a mai și tradus din limba rusă, fiindcă cunoștea mai multe limbi.

Poate dacă ar fi avut norocul să aibă în viața un șef de talia distinsului revizor școlar actual V. Hondrilă, muza și-ar fi găsit-o în subiecte ideale și nu mizeria întruchipată de la școala Cheoseliei.

I. LUCA.

N. M. Condiescu

INSEMNĂRILE lui SAFIRIM roman editura »Fundatia pentru literatură și artă« Regele Carol II 1960.

Despre cartea aceasta s'a vorbit mai mult înainte de apariție.

Acum că sunt în fața ei, după ce-am trecut și peste lectură, eu personal parecă n'aș putea vorbi prea mult. Parecă mă așteptam la mai mult dar parecă sunt și curios asupra celor ce vor urma.

Mă predomina un sentiment confus; adică nu chiar confus ci mai mult nelămurit, dacă și alții vor admite că între confus și nelămurit este o deosebire.

Mă gândesc la ipocrizia smereniei lui Safirim, călugărul acela care ziua în manifestările lui era de-o manieră de adevărat monah și la gândurile care-l frământau noaptea și pe care presupunându-se că și le'nșira pe hârtie, dl Condiescu ni le servește drept amintiri.

Un călugăr frământat de niște gânduri cari-i contrazic sufletul și atitudinile. Poate însă voiu fi greșind eu. Aprecierile asupra unei cărți citite sunt ca și aprecierile despre o femeie. Unul o adoră, în timp ce altul, pe aceeași femeie, fie că n'o poate suferi, fie că-i este indiferentă dacă nu chiar o urăște. Cam așa-i și cu o carte.

Unul o simte, o savurează, în timp ce altul cascadează mereu, plictisindu-se. Despre »Insemnările lui Safirim« n'aș putea zice că m'a încântat, după cum aș exagera afirmând că m'a plictisit. Mai mult; cartea dlui Condiescu, pe mine, m'a pus în unele locuri pe gânduri stârnindu-mi curiozitatea care, e drept, nu totdeauna mi-a fost satisfăcută. Apoi călugărul acela pe care dl. Condiescu îl presupune și-l botează cu numele de Safirim, prea își face însemnările, ce ne sunt prezintăte în volum, halandala.

Aștept cu multă înțelegere urmașea.

● DĂRI DE SEAMĂ ●

CĂRȚI

Petru Manoliu

TEZAU BOLNAV

roman — editura Cartea Rom.
60 lei.

Dl. Petru Manoliu, autorul lui »*Rabbi Haies Reful*«, pe lângă alte colaborări, scrieri și inițiative e și întemeietorul »Țintarului« din ziarul »*Cre- dînța*« unde semnează cotidian sub pseudonimul *Erasm*. Eu pe dl. Manoliu nu-l cunosc personal. Nu l-am văzut niciodată, nici de aproape, nici de departe și nici n'am povestit despre dsa. cu vreunul dintre acei care-l cunosc, care-l înjură ori îl slăvesc. În mediul modest de provincie, unde mi s'a hărăzit să trăiesc m'am străduit să-l urmăresc regulat în tot ceia ce a dat la iveală. Și ca orice om cu imaginație, mi-l închipui, — aci imi vine în minte cum odată un alt scriitor în calitate de critic — obiectiv și documentat, se pare că toți scriitorii și critici, ros de invidia aceia care s'a aciuat în ficatul multora dintre scriitori, își arăta nedumerirea, crezând că *Erasm* și Petru Manoliu sunt două persoane, cum poate un scriitor de talia lui *Erasm* să stea alături, la aceiaș publicație de ziaristul confus și închipuit Petru Manoliu, — îl presupun, cum zic un tânăr de 30—32 ani, foarte inteligent, tot pe atât de citit, prevăzător dar ambițios și veșnic preocupat de chestiunile în legătură cu literatura și anumite procese sufletești. Cunoșcător al problemelor la care se 'ncumetă, am admirat întotdeauna în persoana dlui Manoliu, omul serios. Poate și prea serios pentru vârsta pe care i-o atribui.

În »*Tezaur bolnav*«, în prima parte — *Viața e dincolo de*

mine — prezentându-ni-l pe profesorul Emanuel Darie ne face puțină filosofie discutându-i timiditatea însușire ce-l caracterizează. O filosofie originală isvorită din contactul cu viața, din propriile-i sbuciume sufletești, nu o filosofie creiată în fața unui pahar sau a unei vieți plină de satisfacții. — Citat pag. 67: »*A fi timid înseamnă să trăiești mereu în vârful atenției. Iar timiditatea nu este decât prudența trecută în suflet, văzută prin afect. Timidul este un neobosit calculator*« care, »*debutează veșnic. El nu are nici viitor, ci numai un prezent nesigur*«.

Sbuciumul, neliniștea, frica, neajunsuri cu rădăcini în boala care poartă numele de timiditate, și de care suferă, nu-l lasă pe Manuel să-și trăiască elanul gândurilor sale isvorite parte din instinct, parte din o simplă curiozitate lesne de îndeplinit »*deoarece închipuirea mea — a lui Darie — a mers întotdeauna înaintea faptei*« cit pag. 23.

Remarc însă că dl Petru Manoliu, împins de inspirație, a fost luat de torentul cuvintelor.

Scăpând condeiul, care abia a așteptat s'o ia rasna, a dat frâu liber descrierii înfățișându-ne unele minunate comparații, fără a mai controla însă șirul ideilor expuse. Așa se întâmplă în partea a III-a după moartea și îngroparea bunicului, »*Neașteptări*«, unde, acelaș erou, profesorul timid și fâstăcit în fața femeiei, întâlnind la strand pe Liana, se comportă în așa fel încât măi că uiti că tot el e timidul de altă dată care nu 'ndrăsnia — invitat fiind, să pună mâna măcar pe mânerul ușei lui *Dülizar*

cu care când se întâlnea e a complet emoționat. Moștenirea lasată de tunicul să îi produs oare așa de repede o schimbare? E prea mare contrastul între atitudinea lui tată de *Dülizar* și Liana. Zic e mare, gândindu-mă că omul are o fire, un temperament, care-l caracterizează, îl compromite și de multe ori îl ridică. Nu o fac pe criticul și nici nu mă gândesc să fac o obiecțiune din asta distinsului meu favorit, Petru Manoliu. Sunt un simplu cititor, care poate uneori nu 'nțeleg sensul anumitor situații, dar care-mi spun un gând sincer, obiectiv și absolut independent. Nu-mi trag peste gânduri nici o ipocrizie și n'am nici nevoie să fiu de aceiaș părere cu cineva în părerile pe cari le expun. Sunt de-o părere cu mine și puțin imi pasă de restul atât de abundent al informațiilor și ai criticilor.

Dar mai vine o chestie și chestia asta o pun tocmai de-aceia pentru că dl. Manoliu e un fin observator al stărilor sufletești. Cum se poate ca Emanuel Darie, care a observat pe geam când *Dülizar* a aruncat-o pe *Dorita* pe scări și când el era nepotul unchiului *Mitia*, care a rămas paralizat de durere, să tacă această monstruozitate — Darie cu firea lui — pentru a-și satisface pofta aceia animalică obsedantă care-l făcuse să profite de *Oana*? Prea e discordantă, oarecum, situația dintre el, timidul, și omul cu apucături de șantagist care excochează o crimă pentru a o avea pe *Dülizar*.

Totuși, *Tezaur bolnav*, după un pasagiu ce mi-a rămas din cartea dlui N. Condiescu — *Insemnările lui Safirim* — și care

i se potrivește când e vorba de-o apreciere generală, e cartea »câre închide între copertele ei o lume de armonii de gânduri clădite pe schela unui temperament, sinteză a clocotului unei personalități care s'a frământat în căutarea formulei estetice, capabilă să dea cât mai precis, mai în lumină și mai desăvârșit cele gândite.« — Mie, personal, mi-a plăcut mult pentru că în primul rând, ea foarte puține romane de azi, e și instructivă.

◆◆◆

G. Topârceanu

PIRIN PLANINA

editura — Naș. Ciornei 70 lei.

Dela înțepătoarele »Migdale amare« a căror spirit îl simt și-acum parcă și după savuroasele »Scrisori fără adresă« nu mai citisem un timp destul de îndelungat nimic semnat de dl Topârceanu.

Apariția în vitrine a cărții »Pirin Planina« mi-a stârnit o mare satisfacție fiindcă eu tin foarte mult la lectura scrierilor dlui Topârceanu. Imi place mult stilul acela original presărat cu fine dar hazlii ironii cari, pe lângă faptul că te distrează și te dispune, îți dă întotdeauna și ceva folositor cu care să rămâi.

În »Pirin Planina« cu subtitlul »episoduri tragice și comice din captivitate«, nu se ia ce altceva decât să ni se înfățișeze într'un mod plăcut și vioiu peripețiile dsale din timpul cât a fost prizonier în Bulgaria.

Povestindu-ne tragedia soldaților Români în timpul și după dezastruosul măcel de-a Turtucaia, unde a luptat și a fost surprins și luat prizonier, ne schițează câteva dureroase aspecte ale desorganizării armatei noastre de-atunci.

Rămas în mâinele dușmanului, ne înfățișează, ne face aproape un studiu despre Bulgaria pe care a trebuit s'o traverseze pe jos și s'o observe din convoiul de prizonieri goi, furati, murdari și flămânzi, din care făcea parte.

»Pirin Planina« servește și ca studiu. Un studiu pe care

nu-l simți, nu te obosește, fiindcă e așa de frumos, așa de ușor și așa de simplu descris încât ai vrea să tot ții. Are niște spirite sincere și niște ironii de toată savearea.

În tren, am citit-o pe distanță Cluj—Sătmar reîntorcându-mă din concendiu, mă umfia căte odată râsul de trebuia să ies imediat din compartiment pentru a nu fi caraghios, oricine știe cum judecat de ceilalți călători. Rădeam: singur cu honoate. Rădeam de spirite cu miez care pe lângă plăcerea distrării îți dădeau și satisfacția unei noutăți, unei cunoștințe. »Pirin Planina« e numele unui munte din Macedonia. Pentru neștiutori, cum am fost și eu înainte de lectură titlul nu spune nimic, însă stârnește o curiozitate de care uiți în timpul lecturii și pe care ți-o satisfac târziu, după ce-ai aflat o mulțime de îndușătoare mizerii ale prizonierului român suferite dela Bulgarii supărați pe ei din cauza Cadrilaterului.

»Pirin Planina« e o carte cu mult înțeles, nespus de frumoasă și cu multă originalitate scrisă.

Pentru a-i evidenția importanța cunoștințelor ce se oferă cititorului într'un stil de toată frumusețea prin simplitatea lui, citez: (pag. 100).

»Ce puțin și abstract se învață geografă în școală! Până acum n'am știut că în Macedonia de sud se fac două rânduri de zarzavat pe an... Nu-i vorba, mare pagubă n'a'n avut din pricina asta, că tot n'aș fi venit să trăesc prin aceste părți de lume..., dar oricum, profesorul nostru de geografie nu trebuia să păstreze acest secret numai pentru el,, când statul îl plătește să spună elevilor tot ce știe«. Am văzut pe aici și alte lucruri curioase. Pe valea Strumei în jos am întâlnit, în niște mlaștini artificiale, culturi de orez, ca 'n țara Kitailor, ca să samene și să îngrijească acest grâu albinos, mai puțin hrănit și mai fad la gust decât cel arămiu de pe ogoarele noastre, bieții, oameni trebuiau să stea

toată ziua în glod până la genunchi,, mai mare scârba.

Pe Belasița, pădurile catifelate care se văd de-aci sânt codri seculari de castani, cu fruct comestibil. Iar la poalele lor, pe vale, cresc în livezi și un soi de smochini, despre care nici pomeneală în cărțile noastre de geografie. Mai mult. Se spune că pe un munte, nu departe de aci, sunt câteva sate unde se cultivă pe scară întinsă și tufa de ceai, cu frunzulițe tari și luciase; țărani le taie depe crengi și, după ce le-au opărit, scuipe 'n palmă și le răsucesc, alimentând astfel cu ceai toată Bulgaria«...

Spre a arăta originalitatea expunerii și sinceritatea glumei desprind următorul pasagiu : cit. pag. 112.)

... »Bulgarii au și unele cuvinte care se potrivește la sunet aidoma cu ale noastre, atât că au alt înțeles. Astfel cuvântul mișcă din limba lor, înseamnă la noi șoarece. De unde și pentruce? Dzeu știe«.

Observați acum, după această sumară explicație, următorul pasagiu: (cit. pag. 119).

... »Era într'un loc, deasupra șoselei, o groapă largă de unde se scotea în zile de lucru nisip; fusese inundată peste noapte, dar apa se scursese acum în pământ, lăsând pe fundul ei un șoarece mort, înecat.

Pe marginea gropii s'a oprit într'un rând un ciavovoi, sprințit în pușcă, și de partea cealaltă, un român, cu mâinele la spate.

Ca omul când n'are ce face, se uitau amândoi la acel șoarece înecat.

— MISCA... zice bulgarul pe limba lui, arătând cu capul spre fundul gropii.

— Mișcă, mioș'ta pe ghiță! i-a răspuns românul, plictisit. Tu nu vezi că-i mort?»

»Pirin Pllanina« e o carte pe care aș impune-o cu înțelegere tineretului nostru lector al multor cărți proaste, recomandând-o totodată cu multă bunăvoință tuturor acelor ce-s obișnuiți a-și petrece timpul în prietenia unei cărți bune.

F. Aderca

1916

roman, editura Socec lei 80.

Lucrările semnate de dl. Aderca le-am apreciat întotdeauna socotindu-le bune. Chiar și atunci când se ascundeau în o seamă din ele unele tendințe ce-mi displac. Aci mă gândesc, numai așa ca exemplu, la »*Al doilea amant al Ladyei Chaterley*« care deși opera dsale personală, totuș dl. Aderca, ispitit fiind de tirajul și senzația stărnită de cartea »*Amantul doamnei Chaterley* a lui Lawrence, o făcea pe traducătorul unui Moore pentru a exploata desigur înclinația unor cititori față de tot ce-i importat.

Cum zic, am apreciat întotdeauna cartea și autorul după interesul ce ni-l stârnea lucrarea, după mulțimea calităților ori defectelor ce le deduceam. Și după lectura lucrărilor dlui Aderca găsim că interesul e continuu stimulat și că majoritatea o formează calitățile, am socotit scrierile dsale bune. Unele chiar foarte interesante. Asta nu înseamnă că scăderile au lipsit și că nu i s'ar putea găsi diferite cursururi. Dar pe lângă lucrările dlui Aderca am mai citit multe lucruri și despre persoana dsale. Și bune și rele. Bune, în lumea celor ce apreciază omul după urma ce-o lasă în viața, în societatea asta, rele în publicațiile acelor ce-apreciază omul nu numai după valoarea operelor lui ci mai țin seamă și de tendința, originea etnică a persoanei. Obiectiv judecând, se pare că au dreptate și unii și alții; și cei ce laudă și cei ce critică. Dl. Aderca are o greșală mare și anume aceea de a nu se putea abține să urmeze, în scrierile dsale, șirul ideiei fără a nu face unele aluzii exagerate și tendențioase la concepțiile politice a acelor ce-l injură. Prin aceasta atfând spiritele mai aprinse diminuiază și valoarea lucrării. E cazul chiar în lucrarea de față unde, începând cu capitolul »*Deșteaptă-le Române*«, re-

întoarcerea în țară a colonelului Ursu, pe lângă o seamă de adevăruri, pare că intenționat vrea să pledeze, solidar cu acei din mijlocul cărora s'a ridicat pentru o situație care oricum e în contradicție cu realitățile. Dealtfel 1916 mie mi-a plăcut mult. E o carte care te încordează, care te surprinde. Povestindu-ne eroismul și peripețiile unui moșier de prin ținutul Severinului, căpitan de artilerie la începutul războiului, se descrie halul armatei din acel timp, prietenia nepăsătoare și înșelătoare a rușilor cu trădările și chiulangii din timpul celui mai înfiorător dezastru.

Intâmplările succedându-se într'o atmosferă impresionantă, 1916 e un elogiu adus eroismului și rădării soldatului român, dovedindu-se în acelaș timp un fel de oglindă a greșelilor și nesigurăței conducătorilor, a superficialității noastre. Eroii dsale, unii desmățați alți cumpăniți și insuficienți, sunt împărțiți, în ceiace privește țaria sentimentului național, în două categorii.

Acei crescuți în dragostea pământului prin muncă în mijlocul semenilor lor și cărora nu li s'au alterat simțimintele patriotice și-acei — *Titel* feciorul lui Costache crescut cu nemțoaică, mai târziu locotenentul trădător împușcat la lăși — dați de mici pe mâna străinilor, lăsați în lumea străinilor, înstrăinați de pământul țării și neamul lor. Aci e o problemă psihologică pe care dl. Aderca o redă. sugestiv și cu multă măiestrie. Educația străină și cea națională își arată efectele. Cea străină, prin tr'un atașament firesc la o vârstă când se desvoltă sentimente înrădăcinându-se amintiri, implică și un spirit străin care, în cazuri cum e cel descris în 1916, e dăunător intereselor țării.

Pacea cu bucuriile și mai ales urmările ei ne este înfățișată prin ipocrizia unei societăți desorientată și avidă de orice.

1916 e o carte care se cere citită și după lectura căreia te simți satisfăcut.

◆◆◆

Ion Biberi

THANATOS

editura »*Fundația Regele Carol II*«, lei 60.

N'am obiceiul de a mă interesa ori citi cările de seamă, criticele ori recenzii despre cărțile pe cari încă nu le-am citit. Nu vreau să-mi stric plăcerea de-a urmări prin curiozitate coștunul celor ce citesc. Pe lângă că sunt dintre acei ce urmăresc orice carte la apariție, deci cam înainte de orice alte critici, nu-mi convine să știu părerea nimănui, până nu mi-am făcut eu părerea mea.

După ce-am cunoscut însă cartea și mi-am spus gândul, caut dinadins criticile pentru a-mi da seama de felul meu de a înțelege, deși de părerile criticilor de meserie și absolut toți »competenți« nu mi-a prea plăcut să țin seamă.

În cazul cărții dlui Biberi mi s'a întâmplat însă contrariu felului meu de a mă comporta. Într'o stațiune unde-mi căutam de sănătate, am dat peste o critică a dlui Gh. Călinescu. Remarcând valoarea și ținuta criticului și obișnuit și cu replicile, presupuneam un neîntârziat răspuns, îl simțiam chiar. Nuștiu de ce, dar în situația necunoștinței cărții și a monotoniei împrejurărilor îl doriam chiar. Și răspunsul nu m'a făcut să aștept mult.

Cum n'aveam cartea la îndemână și nici posibilitatea s'o iau, tendința fiindu-mi dealtfel un repaos desăvârșit, am citit, după o abstenență totală de câteva zile, cu viu nesăț și curiozitate, »*Ultimul răspuns*« al dlui Biberi apărut în vreo 4—5 numere din »*Credința*«.

Edrept că necunoscând cartea n'am putut să înțeleg prea multe. Azi însă când sunt trecut peste lectura cărții dlui Biberi »*Thanatos*« aș putea afirma, fără să fiu cătuși de puțin influențat, că »*Thanatos*« e o carte care și-a smuls conținu-

tul dintr'un izvor cu bogate și foarte serioase resurse intelectuale. O carte care, deși rigidă prin natura problemelor discutate și aduse la cunoștința publicului, unui anumit public, reprezintă o reală valoare în noianul celorlalte cărți cu care suntem impesurați.

»*Thanatos*« e o carte pentru intelectualii de elită, pentru intelectualii cari pe lângă obligațiunile unei modeste existențe își rezervă totuși și unele preocupări pur intelectuale.

O recomand cu interes intelectualilor serioși ca pe o carte demnă care-i va satisface.

CONST. GH. POPESCU

Mirko Ielusich

»CAESAR«

roman.

»*Straja la Rin — Celtii și Romanii, Memoriile lui C. Iulius Caesar și Aulus Hirtius*« — traduceri, de Tudor D. Ștefănescu, Craiova.

Cetind opurile de mai sus, adevărate capodopere ale literaturii mondene, în darea recenziei lor sunt, drept spunând mă găsesc, în cea mai mare dilemă, dacă să fac recenziile cărților sau elogiul traducătorului, profesorul Tudor D. Ștefănescu dela Craiova..

O carte bună nu trebuie recomandată, ci citită. Iar odată citită, pentru o carte bună este greu să găsești toate expresiile potrivite spre a-i scoate la lumină valoarea literară întrinsecă pe care o are. De fapt, operele mai sus citate sunt de o valoare inegalabilă în literatura mondenă, fie că le luăm cum este cartea renumitului scriitor ceh Mirko Ielusich — sub aspectul lor literar, fie cași carte de știință politico-militară, cum sunt memoriile celui mai mare geniu politic și militar care s'a născut până în zilele de azi, C. Iulius Caesar.

Cuvinte de laudă i se cuvindului profesor Tudor D. Ștefănescu pentru faptul de a fi îmbogățit literatura română cu asemenea opere de mare va-

loare cari, în literatura altor națiunii civilizate, de mult sunt populate.

Astăzi, când pe piață apar tot felul de romane captivante destructive, o asemenea carte, care te cultivă într'adevăr, îți face educație morală, cetățenească, socială și pontică trebuie să te cucerească fără doar și poate.

Căci operele de mai sus sunt deopotrivă folositoare pentru toată lumea: intelectual, politician, profesor, elevi și militari.

Pentru a ne convinge despre aceasta valoare multiplă a acestor cărți, ne permitem să reproducem aci câteva rânduri din recomandările traducătorului:

— „Aceleași greutate economico-financiare, în care ne sbatem cu toții, și pe care eu le socotesc ca rezultat imediat și inevitabil al anarchiei și zăpăcelii morale postbelice, m'au îndemnat să fac cunoscută lumii noastre politice o epocă din istoria poporului roman, asemănătoare cu epoca noastră. Este drept că pe timpul lui Caesar nu existau avioane, tunuri cu tragere lungă, automobile și toate rezultatele binecuvântate ale muncii omenești. Dar tot așa de adevărat este că pe timpul lui Caesar exista o aristocrație a banului, incapabilă de a se gândi la binele general și deci de a conduce statul, o clasă burgheză care credea că ridică demnitatea numelui de Roman prin jfuirăa provinciilor, oameni politici care credeau că prin discursuri avântate și prin inscenare de comploturi își pot face situații politice rentabile, și să nu uităm că mai era la modă și democrația integră, ca rezultat al unei dragoste sincere de poporul, dela țară mai ales. Dar mai erau atunci și alte chestiuni tot așa de importante, asupra cărora oamenii noștri politici discută de la războiu încoace, și din pricina cărora cad și vin guverne. Sunt chestiile: *improprietățile veteranilor diferiților generali romani,*

legi pentru reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, *legi pentru reglementarea raporturilor dintre debitori și creditori etc. etc.*« — Vasăzică »conversiunea« de azi. N. R.

Iată pentru ce — reproducând recenziile traducătorului — rezulță până la ultima evidență necesitatea de a fi citită, ba chiar învățată această carte de către toți intelectualii și politicienii de azi. Fiindcă, precum vedem, timpurile se repetă foarte des și numai învățând din trecut putem stăpani prezentul și crea viitorul.

Deosebit de aceasta, cărțile de mai sus sunt de o extremă utilitate atât pentru profesori cât și elevi. Școala de azi a încetat de a mai fi o simplă »gimnastică intelectuală«, cum foarte corect observă însăși traducătorul, ci ea trebuie să fie o anticameră unde se iau cunoștințele necesare cu viața reală și unde, prin citirea unor astfel de cărți se ia primul contact cu aceasta viață. De aceea, cunoașterea acestor cărți, pentru profesori și elevi deopotrivă, nu numai că este utilă dar necesară chiar.

Dar, operele aceste despre Caesar sunt necesare și militarilor.. — C. Iulius Caesar a fost, incontestabil, un geniu militar de primul rang dela care strategia militară, cu toate descoperirile moderne, nu au evoluat aproape nimic. El a fost acela care, ocupând Gallia, a descoperit prima dată importanța covârșitoare a Rinului, și a pus primele poarturi pe Rin, înființând apoi cetăți pe ambele maluri. Dela dânsul și până azi și pentru totdeauna în viitor, în rezolvirea conflictelor dintre francezi și germani, chestiunea Rinului va rămâne pe vecie mărunț discordei. De aceea de exemplu, la conferința de pace, Mareșalul Foch n'a cerut nimic pentru Franța, decât Rinul fiindcă cine stăpânește malurile Rinului este stăpân pe întreaga Europa.

Nu sunt oare mai folositoare și mai educative aceste opere, decât orice alte romane ce apar azi ca ciupercile? —

Iată pentru ce, a recomanda asemenea opere, este o chestiune de suprem patriotism și laude se cuvin acelorora cari, recunoscând situația, ne îmbogățesc cunoștințele

prin traducerea asemenea opere, cum o face distinsul profesor dela Craiova Tudor D. Ștefănescu.

Ca încheere amintim aici că, renumitul profesor a mai tradus și pe Theodor Mommsen car tea »Die Provinzen« volumul V., din cea mai renumită operă din viața greco-romană »Rö-

mische Geschichte«, partea care tratează despre Europa în timpul Imperiului Roman.

Toate operele amintite aici se pot comanda la traducător pe adresa: Al. Lahovari, 60 Craiova, sau la editura »Scrisul Românesc« din Craiova.

LUCIAN BRETAN.

RĂBOJ

Numărul de față apare cu întârziere. A fost la mijloc vacanța care nu ne-a permis să ne ținem de cuvântul dat. Explicația aceasta o facem crezându-o necesară. Pentru că foarte mulți „intelectuali“ care ne cunosc au început a se bucura de sfârșitul nostru. Aveau ei supoziții. O revistă e greu să trăiască în regiuni ca ale noastre, cu oameni ca ai noștri. Ba, o cinstită față sătmăreană cu părul și barba albită de ninsoarea vremii a zâmbit în sine de eșecul cel vom avea prin faptul că ne-a returnat revista, pentru marele motiv că „nepuțând înghiți o persoană (dela revistă) nu poate mistui revista.“

Au uitat însă un lucru „binevoitorii“. O revistă nu apare cronometric, întocmai ca un ziar. Creiațiile sufletești au ceva mai multă viață ca efemerul eveniment cotidian. De aceea întârzierea noastră nu este un fapt așa de extrem important în drumul revistei.

Nu însemnează însă că de aici înainte să fim tot așa de tardivi. Promitem chiar o oarecare promptitudine în apariție. Și încă ceva. Acei ce ne doresc „binele“ dispariției le afirmăm că noi nu vom succomba. Căci în colțul nostru de țară mai sânt oameni cu suflet încăpător și oricând vom putea găsi un mic sprijin.

Cerem iertare pentru mica ieșire ce-o facem. Am socotit că totuși e ne-

cesar să mai lăsem puțin din marea speranță a „iubitorilor“. Speranța lor ar fi decesul nostru.

Se uită prea ușor că sufletul nu poate muri!

A F I R M A R E A

* * *

Sfârșitul ca spirit scilpitor nu poate fi conceput omeneste. Puterile ne sânt mult prea slabe pentru a pătrunde nimicirea totală a scânteerii sufletești. Or cealaltă finalitate este o față întoarsă a inimei. Ceeace numim moarte nu este decât reversul spiritului intrat în domeniul eternității. Prin urmare trecerea din viață este o intrare în domeniul veșniciei sufletești. Iar ceremonialul înmormântării realului trupesc o punte spre marea desăvârșire.

Sânt pânși morții care nu lasă nimic în urmă Tocmai pentru că în urma lor nu stăruie decât un gol. Dar cei ce au creat ceva ca duh omenesc, nu pot muri. N'avem dreptul să plângem pe unul de-acesta. Sfârșitul lui nu e decât încoronarea personalității sale. O astfel de individualitate trăește permanent. Moartea lui firească este doar o amintire, o demonstrație concludentă a organismului pentru a dovedi existența. Ți se pare uneori că personalitățile crea oare nu pot trăi alături de cei mulți.

Dispariția prea timpurie a prietenului și colaboratorului nostru, CORNELIU MEZEA ne-a umplut sufletele de mâhnire. Moartea lui Corneliu n'a fost o moarte obișnuită. N'a fost crepusculul unui drum la sfârșitul căruia să mai dăiunească acel inexprimabil care să poarte insignele supremației sufletești. Deobicei, trăirea în vis a personalității apare atunci, când înclinarea omului se face firească, ca o consecință logică a înlănțuirii vieții.

Dar când bruscarea strivește spontan firul vieții în tinerețe, îți vine să crezi că însăși omul e creat numai pentru agonia clipitei în moarte. Așa a fost cu iubitul nostru Corneliu Mezea! Aici nu mai încap logica. Intervine absurdul, nefirescul omenesc. Orice explicație a accidentului este de prisos. Energia s'a frânt instantaneu. Ca și cum nici n'ar fi existat.

Durerea ne-a covârșit suprem, fiindcă absurdul în totdeauna doare. Ne am recules doar la gândul că totuși el n'a murit. N'a murit pentru că mai dăinue printre noi. Locul lui e astăzi vis de viețuire. Și-i simțim prezența în

gând. Iar gândurile de multe ori devin reale. Și aici e mai mult cazul, întrucât Corneliu Mezea a fost o fire aleasă și-un dotat al naturii. El sălășluește printre noi cu ceace a lucrât el ca duh și ca înțelepciune. El care a răscolit istoria nu poate fi el însuși relicvă.

Noi nu-l plângem! Corneliu n'a murit E numai dus. Plecarea lui însă nu are întoarcere în lumesc, ci în spirit. Și când vorbim de spirit înțelegem veșnicie.

Iată de ce Corneliu trăește în veșnicia duhurilor noastre . . .

OCTAVIAN RULEANU

LUNA SĂTMARULUI

Intre 15 Aug. 15 Sept. c. după o inițiativă cu un rost prea puțin justificat, am avut și noi în anul acesta o lună a orașului nostru, o lună a Sătmărilor. În definitiv de ce n'am fi avut-o? Bani aveam, timp și mai mult, iar organizatori prevăzători oricând, gata pentru orice... jertfe. De ce să ne fi lăsat adică tocmai noi mai pe jos când suntem așa de sus pe... hartă?

Alcătuirea din jumătățile a două luni distincte, imbietaore la odihnă și la petreceri, luna Sătmărilor, a început pe nesimțite pentru restul țării și s'a isprăvit pe neobservate pentru cei localnici.

Pentru cei ce n'au vizitat-o, pentru cei ce-au auzit numai de cânsa, desigur, luna noastră presupusă leșpus de a răgătoare, de frumoasă, a stărnit regrete. E interesantă însă potriveala de coincidențe: tot regrete a evocat și pentru cei ce-au avut prilejul s'o cerceteze, s'o savureze.

Pentru a-i evidenția sterilitatea, senzaționalul totuși n'a lipsit.

Florile acelea exotice din parcul din fața Daciei, puse, cu atâta artă în... ghiveciuri, pentru a schimba un aspect falsificând o înfățișare, îți arătau prin gustul deosebit de fin cu care nimerise locul, contrastul

dintre real și superficial, dintre estetic și banal.

Bălciul cu sgomotul lui de balamuc din recreațoarea grădină a Romei îți dovedeau ceva neobișnuit pentru mahalaua Sătmărilor încântată.

Intellectualilor cu gusturi mai subțiate, dornici de o altă civilizație decât aceea a bărcii pe valuri, li s'au rezervat, în cadrul acestei luni, alte amuzamente: Expoziții de artă, săptămâna cărții, a vinului, curse de cai etc.

Natural că fiecare din acestea, pe lângă rosturile și plăcerile lor, au avut partizani deosibiți și rari.

După cum se prevăzuse, din o înclinare specifică cetățenilor, săptămâna vinului a fost mult mai gustată decât aceea a cărții. Se svonise chiar că unele semi-oficialități ar fi depus reale eforturi pentru ca această nevătămătoare și plăcută săptămână să poată fi prelungită măcar încă o lună. Intransigența oficială a îngăduit-o însă cu o condiție: Deoarece cererea e în afară de cadrul legal sărbătorirea acestei prelungite săptămâni să se facă la adăpostul săptămânei fructelor. Lumea s'a mulțumit și așa. Librării deprinși cu astfel de întâmplări n'au mai protestat pentru faptul că au rămas cu cărțile neatînse, nevân-

date. Nădăduiau bieții că tot școlarii, cu trebuințele lor în vederea noului an școlar, îi vor salva.

Autoritățile nu s'au sesizat pentru a sconta o semnificație știind că săptămâna cărții e un simplu decor în ochii naivilor, așa că poporul îi mulțumit și benchetuește în voie.

Cursele de cai le-au condus niște specimene cari, datorită faptului că au moștenit o sâneală în sânge ce-i îndreptățește la fel de fel de nebunii, se mențin încă cu o oarecare sfidătoare mândrie peste capul băștinașilor noștri toleranți.

Totul s'a petrecut într'o atmosferă obișnuită, liniștită. Cehii doar, cari n'e-au vizitat, s'au dovedit a fi cei mai insuflețiți de valoarea coroanei lor, de surprizele efinității vieții în luna Sătmărilor în România. Inviorați fiind de stimulentele acestei luni, săptămâna vinului, nu s'ar mai fi dat duși.

Orașului, pe lângă alte venituri ce probabil le-o fi realizat, primăria din neînsemnatele taxe de vizitare, i-au rămas grațiu în părjolita grădină a Romei, două closete primitive și câteva va grămezi de gunoaie.

CONST. GH. POPESCU.

◆◆◆